

GIDS BATTERIJOPSLAG · 8 MIN.

Vergunning en bouwrecht voor batterijopslagsystemen in Duitsland: waar de brandveiligheid in de procedure thuishoort

Batterijopslagsystemen worden in Duitsland overwegend vergund als ongeregelde bijzondere bouwwerken. Dit artikel plaatst planningsrecht, bouworderingsrecht en de eind 2025 besloten privilegiëring in het buitengebied in perspectief – en laat zien op welk punt in de procedure het brandveiligheidsbewijs beslissend is.

Planningsrecht: de locatievraag en de nieuwe privilegiëring in het buitengebied

Aan het begin van elk opslagproject staat het bouwplanningsrecht: ligt het perceel binnen het toepassingsgebied van een bestemmingsplan, in het onbebouwd binnengebied volgens § 34 BauGB of in het buitengebied volgens § 35 BauGB? Juist grootschalige opslagsystemen in het “groene weiland” strandden lange tijd op het ontbreken van privilegiëring in het buitengebied en hadden een eigen bestemmingsplanprocedure van de gemeente nodig.

Eind 2025 heeft de wetgever hier bijgestuurd: na een eerste besluit van de Bondsdag van 13 november 2025 is de regeling op 4 december 2025 strikter geformuleerd. Batterijopslagsystemen zijn daarmee in het buitengebied geprivilegieerd wanneer zij in een ruimtelijk-functioneel verband staan met een bestaande installatie voor de opwekking van elektriciteit uit hernieuwbare energie (§ 35 lid 1 nr. 11 BauGB). Voor opslagsystemen zonder dat verband schept § 35 lid 1 nr. 12 BauGB een aanvullende privilegiëeringsgrond met strikte voorwaarden: een vermogen van ten minste 4 MW, een afstand van hoogstens 200 m tot een onderstation of een centrale vanaf 50 MW, en het door alle op grond van nr. 12 toegelaten opslagsystemen in een gemeente ingenomen oppervlak mag niet meer bedragen dan 0,5 procent van het gemeentelijke grondgebied en tegelijk niet meer dan 50.000 m². In het individuele geval zijn de wettekst en de interpretatie door de vergunningverlenende instantie doorslaggevend. De privilegiëring versnelt de planningsrechtelijke toelaatbaarheid – zij vervangt echter noch de bouwvergunning, noch het brandveiligheidsbewijs.

Let op: Geen BImSchG-procedure — Stationaire batterijopslagsystemen vallen momenteel niet onder de vergunningplicht van de Duitse emissiewet (Bundes-Immissionsschutzgesetz), omdat zij niet in de bijlage bij de 4. BImSchV zijn opgenomen. De maatgevende toelatingsprocedure is de bouwvergunningsprocedure volgens de bouwverordening van de deelstaat – aangevuld met de netaansluiting bij de netbeheerder en registratie in het Marktstammdatenregister.

Bouwordeningsrecht: bijzonder bouwwerk zonder bijzonder voorschrift

Bouwordeningsrechtelijk bestaat een leemte: behalve het model van een verordening over de bouw van bedrijfsruimten voor elektrische installaties (M-EltBauV), waarvan het toepassingsgebied in het voorjaar van 2022 is uitgebreid met energieopslagsystemen in gebouwen, bestaan er in Duitsland geen eigen bouwordeningsrechtelijke regelingen voor batterijopslagsystemen. Vrijstaande opslaginstallaties en opslagparken vallen niet onder de M-EltBauV. Grootschalige opslagsystemen worden daarom in de regel behandeld als zogenoemde ongeregelde bijzondere bouwwerken – de indeling maakt de bevoegde bouwvergunningsinstantie per geval na vakinhoudelijk overleg, zij mag niet forfaitair worden verondersteld.

Als aanknopingspunten komen met name § 2 lid 4 nr. 19 van de Musterbauordnung (installaties met verhoogd brand- of explosiegevaar, bijvoorbeeld vanwege mogelijke uitgassing van elektrolyt bij thermal runaway) en nr. 20 (elektrische gevaren) in aanmerking. Een vrijstelling van procedure, zoals die voor sommige gebouwgebonden installaties geldt, acht de vakwereld voor grootschalige lithium-ionopslag niet aan de orde. Praktisch gevolg van de indeling als bijzonder bouwwerk: de instantie kan in de vergunningsprocedure bijzondere eisen stellen en verlichtingen toestaan – de brandveiligheid wordt daarmee de centrale onderhandelingsruimte van de procedure.

Het brandveiligheidsbewijs: kern van de vergunningsprocedure

Voor de brandveiligheidstechnische beoordeling is in de bouwaanvraagprocedure regelmatig een brandveiligheidsbewijs volgens § 11 van de Musterbauverordnungen vereist, bij bijzondere bouwwerken meestal in de vorm van een objectgebonden brandveiligheidsconcept. Het wordt afhankelijk van het deelstaatrecht getoetst door de lokale bouwtoezichtinstantie of door keuringsingenieurs respectievelijk erkende deskundigen voor brandveiligheid; de brandweerdienst wordt betrokken.

- Afstanden: ter oriëntatie gelden 5 tot 10 m tot andere gebouwen en bouwwerken, per geval vast te leggen; binnen een opslagpark gelden afzonderlijke, kleinere afstandsregels tussen de eenheden.
- Thermische barrières: gereduceerde afstanden zijn mogelijk via onbrandbare massieve scheidingswanden (minimaal 0,5 m doorgetrokken boven de bovenkant en voorbij de kopse zijden van de opslageenheden) of via realistische brandproeven – telkens in afstemming met de brandweerdienst en de schadeverzekeraar.
- Drukontlasting: voorzieningen voor de gerichte afvoer van de gasdruk bij thermal runaway, zo mogelijk rechtstreeks via de buitenwand, zonder de brandwerende ruimteafsluiting in gevaar te brengen.
- Opstelling in een gebouw: bij indeling als ruimte met verhoogd brand- of explosiegevaar volgens § 29 lid 2 nr. 2 MBO zijn brandwerende scheidingswanden in massiefbouw met minimaal brandvertragende, dicht- en zelfsluitende afsluitingen vereist; in garages is een brandwerende scheiding volgens de Muster-Garagenverordnung voorzien.
- Bliksembeveiliging: effectieve maatregelen volgens § 46 MBO en de normenreeks DIN EN 62305; voor opslagparken in de buitenlucht geldt in de regel bliksembeveiligingsklasse III als toereikend.

Wat brandweer en brandweerdienst verwachten

De handreikingen van de brandweren – in het bijzonder de aanbevelingen van de vakcommissie preventieve brand- en gevarenbeheersing van de AGBF en de met de brandweren afgestemde BVES-veiligheidsleidraad (3e druk 2025) – bepalen de eisen in de procedure in belangrijke mate. Omdat een brand in een lithium-ionopslageenheid door de brandweer in de regel niet kan worden geblust, maar alleen in de uitbreiding kan worden gestuit, richten de eisen zich op toegankelijkheid, watervoorziening en veilige inzetomstandigheden.

- Opstelplaatsen voor de brandweer: minimaal 3,5 m brede rijwegen in aansluiting op DIN 14090 respectievelijk de richtlijn over opstelplaatsen voor de brandweer, met voldoende draagvermogen en geschikte bochtstralen.

-

Bluswater: voor middelgrote en grote installaties een minimale bluswatercapaciteit van 800 l/min gedurende twee uur (in totaal minimaal 96 m³), aan te tonen via het hydrantennet, bluswaterreservoirs volgens DIN 14230 of bluswaterputten volgens DIN 14220.

- Bluswateropvang: bouwordeningsrechtelijk niet algemeen vereist; bij grote installaties en gevoelige locaties zoals waterwingebieden af te stemmen met de vergunningverlenende instantie, op basis van een risicobeoordeling door installateur en exploitant.
- Markering: aanduiding van lithium-ionbatterijen volgens VDE-AR-E 2510-2 bij de toegangen, aan de slotzijde op ooghoogte naast de deur.
- Alarmering: een brandmeldinstallatie met doormelding naar de alarmontvangende instantie is vanuit het oogpunt van de brandweren niet dwingend, maar moet worden afgestemd met de plaatselijke brandweerdienst; gebruikelijk zijn de automatische informatie aan de exploitant en de netscheiding bij een incident.

Let op: Vroeg afstemmen in plaats van achteraf herstellen — Ervaringen uit vergunningsprocedures tonen: wie brandweerdienst, bouwvergunninginstantie en schadeverzekeraar al vóór indiening van de bouw aanvraag om tafel haalt en afstanden, barrières, bluswater en toegangswegen in onderling overleg vastlegt, verkort de procedure aanzienlijk. Achteraf gestelde voorwaarden over afstanden of bouwkundige scheidingen zijn bij een reeds volledig ontworpen installatie alleen met veel inspanning te realiseren.

Veelgestelde vragen

Heeft elk batterijopslagsysteem een bouwvergunning nodig?

Containergebaseerde en gebouwgeïntegreerde grootschalige opslagsystemen zijn bouwwerken en vragen regelmatig een bouwvergunning volgens de betreffende deelstaatbouwverordening; een vrijstelling van procedure wordt voor grootschalige lithium-ionopslag door de vakwereld niet aangenomen. Kleine thuisbatterijen zijn daarvan te onderscheiden. Bepalend zijn steeds het deelstaatrecht en het concrete geval – een vroegtijdig vooroverleg schept duidelijkheid.

Wat betekent de indeling als ongeregeld bijzonder bouwwerk concreet?

Bij gebrek aan specifieke voorschriften beoordeelt de bouwvergunninginstantie de installatie individueel en kan zij bijzondere eisen stellen. Centraal document is het objectgebonden brandveiligheidsconcept, dat afstanden, thermische barrières, drukontlasting, bluswater en brandweerbelangen sluitend aantoonst en door keuringsingenieurs respectievelijk erkende deskundigen wordt getoetst.

Geldt de nieuwe privilegiëring in het buitengebied voor elk opslagproject?

Nee. Geprivilegieerd zijn volgens de eind 2025 besloten nieuwe regeling opslagsystemen met een ruimtelijk-functioneel verband met een bestaande installatie voor hernieuwbare energie (§ 35 lid 1 nr. 11 BauGB) en overige batterijopslagsystemen volgens § 35 lid 1 nr. 12 BauGB, mits zij een vermogen van ten minste 4 MW hebben, op hoogstens 200 m van een onderstation of centrale liggen en de oppervlaktegrenzen (0,5 procent van het gemeentelijke grondgebied, maximaal 50.000 m²) in acht nemen. Voor projecten buiten deze gronden blijft in de regel de eis van een bestemmingsplanprocedure gelden.

Laten we het over uw project hebben

Antwoord binnen 24 uur op werkdagen.

info@sbs-rs.de

+49 89 541 960 209

Online lezen: [www.sbs-rs.de/batteriespeicher/ratgeber/enehmigung-baurecht-bess](http://www.sbs-rs.de/batteriespeicher/ratgeber/genehmigung-baurecht-bess)